

ZPRÁVY

Zpráva o XLVI. mezinárodní konferenci archeologie středověku v Prešově

Ve dnech 16.–19. září se ve slovenském Prešově uskutečnila mezinárodní konference archeologie středověku, kterou pořádal Pamiatkový úrad Slovenskej republiky a Krajský pamiatkový úrad Prešov. Hlavním tématem konference byl „Výskum a obnova torzálnej architektúry“. Celkem byly předneseny 53 příspěvky a v panelové diskusi bylo prezentováno na 40 posterů.

Konference byla zahájena slavnostními projevy Mgr. S. Saba, biskupa Východného dištriktu ECAV na Slovensku, a PhDr. K. Kosové, generální ředitelky Pamiatkového úradu SR. V rámci první části dopoledního přednáškového bloku vystoupili s příspěvky M. Slivka o výzkumu památkové architektury na Slovensku, R. Vrla, Z. Schenk a D. Janiš o výzkumu a záchraně torzální architektury na jihovýchodní Moravě, J. Gregorová a S. Petrášová o úloze architekta při projektování obnovy torz architektury. Tento blok uzavřel B. Nechvátal příspěvkem, ve kterém představil nejnovější výsledky výzkumu baziliky sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. Dopolední blok pokračoval příspěvky Z. Ondrejkové o obnově hradů na území Slovenska, Z. Gersdorfově o torzální architektuře jako podkladu pro 3D rekonstrukce hradních lokalit ve středověku a novověku a M. Sýkory o metodice průzkumu hradů doby husitské. Odpolední přednáškový cyklus byl zahájen příspěvkem I. Felda týkajícím se epochy budování hradů v Uherském království, na který navázal P. Bednár s úvahami o funkci a podobě hradů v 11.–13. století na Slovensku, které jsou charakteristické velkou rozlohou a jejichž výzkum se uskutečnil v posledních letech. Několik příspěvků se věnovalo otázkám současného stavu torzální architektury a možnostem jejího využití v budoucnosti, např. na hradě Rokštejně (Z. Měřinský – M. Plaček), na Novém hradě u Kunratic (M. Semrád – J. Podliska), na hradě Rabštejně (J. Musil – P. Baierl – P. Netolický). J. Varhaník se ve svém příspěvku věnoval opevnění hradu Zvíkova a M. Dejmal předložil výsledky kolektivní práce zabývající se průzkumem a dokumentací hradu Dalečín. M. Peška seznámil posluchače s výzkumem, který byl proveden v rámci rekonstrukce tzv. barokní kvadratury v bývalém klášteře premonstrátek v Dolních Kounicích a P. Sokol zase prezentoval poslední výsledky týkající se výzkumu a dokumentace hradu Přimda.

Dopolední blok druhého dne byl věnován prezentacím a zhodnocením výzkumů na hradě Čeklis (I. Choma), na Nitranském hradě (za kolektiv autorů P. Smetanová), Dolného Pustého hradu (J. Beljak – N. Beljak-Pažinová – M. Šimkovic), na hradě Širkovce-Kapla (A. Botoš), na hradě Čabrad (J. Beljak – M. Miňo – M. Mordovin – M. Šimkovic), na hradě Slanec (T. Janura – M. Šimkovic – R. Rusnák – L. Trnkus) a na hradě Modrý Kameň (J. Beljak – M. Mordovin – M. Šimkovic). S novými poznatky o románském kostele ve Starých Hvězdlicích vystoupili Z. Vácha a R. Vrla. Odpolední blok byl zahájen příspěvky týkajícími se obytných věží v Siedlecinie (P. Nocun) a na Topolčianském hradě (P. Barta – M. Bóna). Problematicke fortifikací se věnovali M. Miňo – Náčrt vývoja fortifikačných prvkov v stredoslovenskej banskej oblasti, A. Škrinárová – Súčasný stav a obnova mestských opevnení na Slovensku, D. Frolíková – Torzo raně středověkého opevnění Pražského hradu, P. Hasilová – J. Hasil – Barokní fortifikace pražského levobřeží v mezioborové perspektivě a M. Janovská – V. Olejník – Budovanie opevnení po mongolskom vpáde (1241) na Spiši. Archeologické a architektonické výzkumy na lokalitě Glanzenberg v Banskej Štiavnici představil J. Labuda a T. König se ve svém příspěvku zabýval topografií vrcholně středověké Nitry. Příspěvek D. Nováka a P. Vařeky podal předběžnou zprávu o výzkumu hospodářského dvora v zaniklé vesnici Rovný. L. Galusová zase referovala o výzkumu středověkého vodního mlýna Touchořiny čp. 40. Odpolední blok byl uzavřen příspěvkem J. Frolíka – Nález židovské rituální lázně – mikve – v Chrudimi. Záchranný archeologický výzkum na Jánském předměstí v roce 2013.

Poslední konferenční den byl v dopoledním bloku zahájen příspěvkem M. Čechury – Torzální církevní architektura – stav odborného poznání a památkové ochrany. Dále byly pre-

zentovány tyto referáty: B. Pomfyová, Ranostredoveké kláštory na Slovensku. Torzálna architektúra – torzálné poznatky – torzálné hypotézy; P. Staněk, Ženský klášter v Doubravniku; M. Hanuš, Výsledky archeologického výskumu kostola sv. Egídia v Hronskom Beňadiku; P. Bárta – M. Bóna – M. Keleši, Nové výsledky chronometrického výskumu nadzemných murív NKP Kostola Sv. Juraja v Kostofanoch pod Tribečom; A. Botek – R. Erdélyi – B. Vachová, Varianty metodiky prezentácie hodnotných vrstiev a nálezov interiéru kostola sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch; M. Waldmanová – V. Dufková – J. Orna, Torzální architektura v historickém jádru Plzně na příkladu špitálního kostela sv. Maří Magdalény; P. Šimončičová-Koášová – B. Lesák – D. Pivko, Kamenárske značky z kaplnky sv. Jakuba v Bratislave; P. Bolina, Význam relikvií dopravného pohybu při interpretaci velkomoravského hradiště u Bojně (okr. Topoľčany). Konference byla uzavřena souborem přednášek zaměřených na hmotnou kulturu: S. Morvayová, Militárie z Pustého hradu; P. Nagy, Pálená strešná krytina na slovenských hradoch; A. Hoch – M. Peška – P. Staněk, Kožené artefakty z České ulice v Brně; M. Mácelová, Banskobystrický stredoveký vodovod vo svetle archeologických nálezov; D. Mazur, Nowe znaleziska kafli z terenu Krakowa – wstępne wyniki analizy a M. Broszko, Jaroslawskie kafle płytowe o tematyce rycerskiej jako przyczynek do badań uzbrojenia.

Součástí konference byla také odborná exkurze, v jejímž rámci byly navštíveny hrady Velký Šariš a Kapušany, i tradiční společenský večer.

XLVI. konference přinesla množství příspěvků spjatých s hlavním tématem různými způsoby, které reflektovaly stav výzkumů, nové výzkumy z posledních let a možnosti a způsoby dokumentace torzální architektury.

Lucie Valášková

Kolektív autorov: Pustý hrad vo Zvolene. Dolný hrad 2009–2014

Pustý hrad vo Zvolene. Dolný hrad 2009–2014. Zvolen – Nitra 2014, 372 strán, 195 obrázkov vnorených do textu, 51 grafických celostranových tabuliek, 43 strán anglického resumé, náklad 400 ks. ISBN 978-80-558-0734-8

Kolektív autorov: PhDr. Ján Beljak, PhD., doc. PhDr. Noémi Beljak Pažinová, PhD., RNDr. Boris Beláček, PhD., Ing. Milan Golis, PhDr. Ján Hunka, CSc., RNDr. Anton Krištín, DrSc., Ing. Vladimír Kohút, PhDr. Pavol Maliniak, PhD., Dr. Maxim Mordovin, Dr. Marcin S. Przybyła, Mgr. Dominik Repka, PhD., Ing. Martina Slámová, PhD., Mgr. Michal Šimkovic, Bc. Balázs Tóth, Mgr. Ondrej Žaár, PhD.

Publikácia o Dolnom hrade Pustého hradu vo Zvolene je výstupom komplexného spracovania a vypovedacej možnosti dochovaného archeologického materiálu za výskumné sezóny 2009–2014. Kniha referuje o osídlení lokality od najstaršieho obdobia až do novoveku a predstavuje všetky druhy objavených archeologických i stavebno-historických nálezov. Ponúka zároveň dôkladnú analýzu terénnej situácie i pamiatkovej obnovy hradu. Súčasťou knihy je prehľad doterajších dejín bádania archeologickej lokality, geologická charakteristika polohy, flóra a fauna areálu, história a každodenný život na vrcholno-stredovekom hrade a v závere i formy a možnosti popularizácie Národnej kultúrnej pamiatky Pustý hrad vo Zvolene. Súčasťou diela je okrem do jednotlivých kapitol vnorených obrázkov, grafov a tabiel aj bohatá obrazová príloha v podobe kreslených tabuliek nálezov a fotografickej dokumentácie stavebnej premeny areálu hradu a obytnej kráľovskej veže. Snahou autorov bolo okrem základného vyhodnotenia a kultúrneho zaradenia nálezových situácií, objektov a nálezov komplexne predložiť možnosti multidisciplinárnej spolupráce (historického, stavebno-historického, archeologického a pamiatkarského výskumu) na archeologickej lokalite a tým vytvoriť dobrý podklad pre prezentáciu pamiatky a riešenie problematiky historického osídlenia regiónu. Publikácia by mala prispieť nielen k lep-